Geachte wethouder, beste heer Brom,

In vervolg op mijn mail van 25 maart jl. wil ik u laten weten dat wij (lokale Kinderombudsmannen) een antwoord ontvingen d.d. 25 juni j.l. op onze brief van 25 maart jl. (bijgevoegd). Dit antwoord vinden wij teleurstellend. Wij schreven daarom een nieuwe brief van 6 augustus jl. (bijgevoegd). Ik deel deze brief ter info aan u en de gemeenteraad. Mocht u vragen hebben over deze mail ben ik uiteraard bereid deze te beantwoorden dan wel een nadere toelichting te geven. De betrokken concerndirecteur heb ik separaat ook van bovenstaande in kennis gesteld.

Met vriendelijke groet,

mr. Yvette Nass
(Kinder-) Ombudsman Nijmegen

T. 024-3298027
W. ombudsman.nijmegen.nl
E. info@ombudsman.nijmegen.nl

ombudsman
rotterdam
rijnmond

Bezoekadres
Batavierenstaat 15-35
3014 JH Rotterdam
5e etage

Contact
0800-0802 (gratis)
info@orr.nl

Instagram
@orr_geeftgehoor

LinkedIn
ORR_geeftgehoor

Facebook
Ombudsman
Rotterdam-Rijnmond

Per e-mail verstuurd

Ter attentie van
de staatssecretaris van Financïen, mevrouw S. Palmen-Schlangen
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
de heer E. Bruins
de directeur-generaal DUO, de heer H. Harmsma

Rotterdam, 7 augustus 2025

Geachte mevrouw Palmen-Schangen,
geachte heer Bruins,
geachte heer Harmsma,

Wij danken u voor uw beantwoording van onze brief van 25 maart 2025 over de studieleningen en opleidingspositie van jongeren die geraakt zijn door het toeslagenschandaal.

Verzamelen en delen relevante gegevens gedupeerde jongeren
Wij vinden uw reactie waar het gaat om werk te maken van het verzamelen van relevante gegevens teleurstellend. Vanuit de normen van behoorlijk bestuur hadden wij verwacht dat de door u benoemde knelpunten in wetgeving aanleiding zouden zijn om de Wet Hersteloperatie Toeslagen aan te passen, zodat het mogelijk wordt relevante gegevens over deze jongeren te verzamelen, combineren en delen. Dit ingegeven door het gezamenlijke doel dat wij nastreven: deze jongeren verder te helpen met hun leven en weer toekomstperspectief te bieden. De beperkingen vanuit de AVG zijn immers niet absoluut, maar vragen om een proactieve en

oplossingsgerichte houding van de overheid. Zeker bij een maatschappelijk urgent probleem als dit. Die houding en de bijbehorende actie zien wij nu niet terug.

Wij verzoeken u dringend deze aanpassing te versnellen, en te onderzoeken of - vooruitlopend op een wijziging van formele wetgeving - er wellicht via een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), in combinatie met bestaande wettelijke kaders binnen de Wet Hersteloperatie Toeslagen, al de nodige ruimte kan worden gecreëerd. En wellicht zijn er andere alternatieven mogelijk. Hebt u die onderzocht?

We merken op dat de AVG expliciet erkent dat gegevensverwerking niet alleen risico's kent, maar dat verwerking ook voordelen kan hebben voor de betrokkene - in dit geval gedupeerde jongeren. Bijvoorbeeld als die verwerking aantoonbaar in hun belang is en bijdraagt aan hun welzijn of perspectief. We zien dus volop ruimte om snel de benodigde wettelijke grondslagen te creëren, zodat de overheid deze jongeren effectief kan vinden en kan ontlasten van de DUO-schuld waarvan aannemelijk is dat die zijn gebruikt om het gezin te onderhouden. En als niet vastgesteld kan worden of een studielening is gebruikt voor studie of voor het levensonderhoud van het gezin, pleiten wij ervoor de jongere het voordeel van de twijfel te geven wanneer hij of zij verklaart dat het om levensonderhoud ging. Zo voorkomen we dat deze groep opnieuw met wantrouwen wordt benaderd, alsof hen iets te verwijten valt.

Actief op zoek naar problemen én passende oplossingen

In uw brief noemt u de verschillende vormen van ondersteuning voor gedupeerde jongeren, zoals het verzoeken om compensatie aan ouders, hulp via de brede ondersteuning door gemeenten of het loket voor schuldhulpverlening bij problematische schulden. Hoewel wij erkennen dat dit waardevolle instrumenten zijn, achten

wij deze maatregelen, gezien de specifieke en structurele problematiek van DUO-schulden bij gedupeerde jongeren, niet toereikend om het kernprobleem op te lossen.

Wij horen van jongeren dat zij zich grote zorgen maken over studieschulden die niet te saneren zijn en die langdurig op hun schouders blijven rusten. Vaak zijn deze schulden niet alleen ontstaan door studiekosten, maar ook doordat zij hun gezinnen hebben ondersteund. De lasten van deze schulden beperken de toekomstperspectieven van gedupeerde jongeren onevenredig. Wij vragen hier ook aandacht voor het onderscheid dat gemaakt wordt tussen minderjarige en meerderjarige gedupeerde jongeren met DUO schulden. Minderjarige jongeren kunnen deze schulden via hun ouders vergoed krijgen. Meerderjarige jongeren niet. We verwijzen naar het bijgevoegde artikel van de kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond in het Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht (FJR), die stelt dat hiermee verboden onderscheid wordt gemaakt. Ook wijzen we erop dat de gedupeerde jongeren niet snappen waarom er voor ex-partners, die lang niet altijd de (volledige) last van het toeslagenschandaal hebben gedragen, wel erkenning is gekomen en wel kwijtschelding van o.a. DUO schulden is geregeld. We vragen u op beide punten te reageren.

Wij vragen u om vanuit een actieve verantwoordelijkheid als overheid zelf te identificeren waar deze knelpunten optreden en wat de omvang van het probleem is. Een overheid die jongeren perspectief wil bieden, gaat actief en met een open houding op zoek naar een beter beeld van de situatie én oplossingen die specifiek aansluiten op de problematiek. Dit past bij uw eerder geuite intentie om recht te doen aan de toekomst van deze kinderen. Alleen door deze problematiek te erkennen en te onderzoeken kan waar worden gemaakt wat is beloofd: perspectief bieden en gedupeerde jongeren (en kinderen) daadwerkelijk een nieuwe start geven. Gezien de ernst van de problematiek en het gebrek aan tempo aan de kant van de overheid zullen wij zelf ook

stappen ondernemen om beter inzicht te krijgen in de DUO schulden die gedupeerde jongeren hebben en de effecten daarvan. Herstel voor hen duurt veel te lang.

Gedupeerde jongeren zijn net als hun ouders slachtoffer geworden van ongekend onrecht. Die erkenning hebben zij tot nog niet gekregen. Zij verdienen het om verder te kunnen met hun leven en weer toekomstperspectief te krijgen.

Wij zien uit naar uw reactie en zijn vanzelfsprekend bereid tot nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Stans Goudsmit
Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond

Annemarie Tuzgöl-Broekhoven
Kinderombudsman Metropool Amsterdam

Coby van der Kooi
Jeugdombudsman Den Haag

Alma van Bommel,
(Kinder)ombudsman Utrecht

Yvette Nass,
(Kinder)ombudsman Nijmegen

ombudsman
rotterdam
rijnmond

Bezoekadres
Batavierenstaat 15-35
3014 JH Rotterdam
5e etage

Contact
0800-0802 (gratis)
info@orr.nl

Instagram
@orr_geeftgehoor

LinkedIn
ORR_geeftgehoor

Facebook
Ombudsman
Rotterdam-Rijnmond

Per e-mail verstuurd

Ter attentie van
de staatssecrectaris van Financien, mevrouw S. Palmen-Schlangen
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
de heer E. Bruins
de directeur-generaal DUO, de heer H. Harmsma

Rotterdam, 25 maart 2025

Geachte mevrouw Palmen-Schangen,
geachte heer Bruins,
geachte heer Harmsma,

Als lokale kinderombudsmannen uit Rotterdam-Rijnmond, Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Nijmegen hebben wij zeer geregeld contact met gedupeerde jongeren van het toeslagenschandaal in onze regio. De verhalen die zij met ons delen over hun jeugd, zijn vaak gitzwart. Extreme armoede, dakloosheid, uithuisplaatsingen, gebroken gezinnen, afgebroken opleidingen, keuze voor werk in plaats van opleiding om het gezin financieel te helpen, niet kunnen meedoen met leeftijdsgenoten, criminaliteit om te overleven, schulden: het komt allemaal voorbij.

Wat betreft de toekomst wijzen deze gedupeerde jongeren vooral op de schulden die zij bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) hebben openstaan. Die (extra) schulden hangen als een molensteen om hun nek en beperken hun perspectief.

Verzoek om informatie

Middels deze brief vragen wij u om ons inzicht te geven in het totale aantal gedupeerde jongeren dat bij DUO heeft geleend en de totale omvang van hun DUO leningen. We vragen daarbij onderscheid te maken tussen jongeren die ten tijde van de lening jonger waren dan 18 jaar en zij die 18 jaar en ouder waren. Dit, omdat de DUO-schulden van minderjarige kinderen via de Commissie Werkelijke Schade gecompenseerd kunnen worden. Daarnaast vragen wij u om ons inzicht te geven in de opleidingsstatus van deze jongeren. Concreet vragen wij om:

1. het aantal gedupeerde jongeren dat een DUO schuld heeft en de totale hoogte van hun DUO-schuld, gedifferentieerd naar leeftijd 18 min en 18 plus;
2. het aantal gedupeerde jongeren dat hun opleiding heeft afgerond, uitgesplitst naar opleidingsniveau (MBO/HBO/WO);
3. het aantal gedupeerde jongeren dat hun opleiding heeft afgebroken, uitgesplitst naar opleidingsniveau (MBO/HBO/WO);
4. het aantal gedupeerde jongeren dat nog bezig is met hun opleiding, uitgesplitst naar opleidingsniveau (MBO/HBO/WO);
5. we vragen u bij de beantwoording van vragen 2 t/m 4 aan te geven hoeveel van deze jongeren ook DUO schulden hebben.

Toelichting

Zoals u weet hebben deze gedupeerde jongeren geen toegang tot de schaderoutes die wel open staan voor hun ouders. Anders dan hun ouders, wordt hun schade niet vergoed en worden schulden niet kwijtgescholden. Alleen jongeren met problematische schulden worden geholpen. Maar DUO schulden vallen daar niet onder, omdat deze niet saneerbaar zijn. Tegelijkertijd worden DUO-schulden van ouders en hun ex-partners wel kwijtgescholden.

Gedupeerde jongeren ondervinden een enorme last van deze DUO-schulden. Die DUO-schulden zijn lang niet altijd (volledig) gebruikt voor hun studie, maar vaak om het gezin te helpen overleven. Er zijn gedupeerde jongeren die hun opleiding hebben afgebroken vanwege alle problemen, of hebben gekozen om te

gaan werken omdat dat noodzakelijk geld voor thuis opleverde. Een deel ploetert zich door de studie heen, maar doet er (veel) langer over. Zij willen hun opleiding weer hervatten of geholpen worden om hun opleiding af te maken. Hun huidige DUO schulden vormen voor hen een enorme belemmering hierin. Alle gedupeerde jongeren weer een toekomst geven om mee te kunnen doen, daar gaat het om. U geeft zelf aan dat u 'jongeren zo goed mogelijk [wil] ondersteunen bij het maken van een nieuwe start met zo goed mogelijk toekomstperspectief.'[1]

Het valt ons op dat tot op heden niet in kaart is gebracht hoeveel gedupeerde jongeren bij DUO hebben geleend en wat de totale omvang van die schulden is. Ook is niet inzichtelijk wat het effect van het toeslagenschandaal is op het kunnen afronden van een studie. Terwijl iedereen het erover eens is dat een opleiding juist zo noodzakelijk is om een nieuwe start te kunnen maken.

Ons inziens is deze informatie onontbeerlijk om een goede afweging te kunnen maken of er sprake is van behoorlijk bestuur en om te komen tot een landelijke regeling waarbij het belang van de gedupeerde jongeren voorop staat. Het gaat hier om jongeren die, anders dan hun leeftijdsgenoten die ook bij DUO leenden, door de overheid 'ongekend onrecht' is aangedaan.

Voor zover nodig om te vermelden hebben wij de bevoegdheid om deze informatie op te vragen op grond van artikel 9:31 Awb. Belemmert de AVG wat u betreft het koppelen van gegevens om tot deze informatie te komen? Dan roepen wij u op om in het algemeen belang hier een oplossing voor te vinden. Zoals ook op andere terreinen informatie van slachtoffers tussen overheidsorganen gedeeld wordt. Bij de Belastingdienst is bekend om welke jongeren het gaat. Zij hebben de zogenaamde kindregeling ontvangen, omdat hun ouders met een beschikking 'vastgesteld gedupeerd' zijn.

Graag vernemen wij van u. Met vragen kunt u contact opnemen met Stans Goudsmit, kinderombudsvrouw Rotterdam-Rijnmond. Per e-mail: stans.goudsmit@orr.nl of telefonisch: 06-39692394.

De inhoud van deze brief wordt ondersteund door het Onafhankelijk Jongerenpanel Toeslagen. Meer dan 130 gedupeerde jongeren uit het hele land hebben zich hierin verenigd.

Met vriendelijke groet,

Stans Goudsmit, kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond

Annemarie Tuzgöl-Broekhoven, Kinderombudsman Metropool Amsterdam
Carina van Eck, (jeugd)ombudsman Den Haag
Alma van Bommel, ombudsman Utrecht
Yvette Nass, (kinder)ombudsman Nijmegen